

Ukrainian lands, which were part of Austria-Hungary and pre-revolutionary Russia.

It is shown that during the 60-90s of the XIX century, there was an accumulation of experience in the normative consolidation of the legal status and organization of the work of local representative bodies, the formation of the main forms of their activity. Attention is drawn to the fact that in both empires the adoption of liberal legislation on local self-government led to the activation of local rule-making. The content of national and local acts regulating the forms of activity of representative bodies of the late XIX – early XX centuries is analyzed.

In its modern form, local government developed in the nineteenth century. as a result of the victory of liberal-democratic reforms in the world's leading states. Therefore, consideration of the evolution of legal regulation of the forms of activity of deputies of domestic local representative bodies should begin in the 1860s, when in Austria-Hungary and the Russian Empire, which at that time included Ukrainian lands, local government began almost simultaneously.

The period of functioning of representative bodies of local self-government in the Ukrainian lands as a part of Austria-Hungary and pre-revolutionary Russia (1862-1917) should be considered as the first stage of evolution of forms of activity of deputies of local councils in modern Ukraine. This was the stage of initiating the normative consolidation and practice of implementing the forms of activity of the deputy corps of domestic representative bodies of local self-government.

Keywords: *local self-government, zemstvo reform, city reform, vowels, forms of activity.*

УДК 342.534

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-118-124

Максим СИЧ©

молодший науковий співробітник
(НДІ державного будівництва та місцевого
самоврядування НАПрН України)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ГАРАНТІЇ ДЕПУТАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Висвітлено питання правового регулювання та перспектив вдосконалення системи соціально-економічних гарантій депутатської діяльності в Україні.

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що економічні та соціальні гарантії забезпечення діяльності народних представників є тісно пов'язаними між собою і виступають як певна цілісність. Економічні гарантії, серед яких вирізняються трудові й матеріально-фінансові, полягають у забезпеченні належних економічних умов діяльності депутатського корпусу. Зміст соціальних гарантій полягає у задоволенні матеріальних і побутових потреб депутата, пов'язаних зі здійсненням представницького мандату. Соціальні гарантії спрямовані на створення депутатів належних умов проживання, відпочинку, медичного обслуговування, соціального забезпечення.

Доведено, що вітчизняне законодавство поступово позбавляється від радянської політико-правової традиції широкої регламентації соціально-економічних заходів забезпечення народних обранців, оскільки в останні роки відбулася їх оптимізація й раціоналізація, ліквідація тих, що суперечили принципу рівноправності й були зайвим тягарем для відповідних бюджетів.

Ключові слова: *депутат, гарантії, привілеї, гарантії депутатської діяльності, соціально-економічні гарантії.*

Постановка проблеми. Беручи участь в управлінні державними й суспільними справами, народні представники здійснюють певні витрати, однак вони не можуть це робити за власний кошт. Тому встановлена спеціальна група гарантій, спрямованих на матеріально-фінансове забезпечення їх роботи. У провідних зарубіжних країнах на законодавчому рівні закріплюються механізми запобігання необґрунтованому зростанню коштів на утримання депутатів. В Україні таких юридичних механізмів поки що не існує. Тому детальний розгляд соціально-економічних гарантій депутатської діяльності, напрацювання ініціатив щодо вдосконалення їх правового регулювання є актуальним питанням вітчизняної державознавчої науки.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання гарантій депутатської діяльності були предметом наукового аналізу таких учених, як

© Сич М. А., 2020
v.a.seryogin@karazin.ua

А. З. Георгіца, Н. Г. Григоруку, Д. А. Ковачову, О. М. Матвееву, О. І. Радченко, В. М. Шаповал та ін. Проте розгляд гарантій саме соціально-економічного характеру вони здійснювали побічно, переважно в аспекті класифікації. Крім того, існує потреба в роботах, які б висвітлювали не лише підстави для диференціації засобів та умов реалізації депутатських повноважень, а й комплексно визначали їх зміст, специфіку юридичного закріплення й динаміку розвитку.

Метою статті є визначення стану правового регулювання та перспектив удосконалення системи соціально-економічних гарантій депутатської діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Гарантії матеріально-фінансового забезпечення діяльності народних представників щодо участі в публічному управлінні можна розподілити на дві групи: економічні та соціальні. Причому обидві групи гарантій тісно пов'язані між собою й виступають як певна цілісність. Недарма чимало авторів, характеризуючи гарантії депутатської діяльності матеріально-фінансового характеру, називають їх соціально-економічними [8, с. 112; 9, с. 86; 12, с. 9-11].

Економічні гарантії полягають у забезпеченні належних економічних умов діяльності депутатського корпусу. Інакше кажучи, це ті гарантії, які забезпечують депутату належне місце в системі суспільного виробництва. Серед них вирізняються трудові та матеріально-фінансові.

До трудових належать ті гарантії, які пов'язані із забезпеченням і захистом конституційного права на працю. Їх перелік залежить від рівня представницького органу, членом якого є депутат, а також від того, на яких засадах депутат працює в раді: на постійній основі чи поєднує виконання депутатських повноважень із виробничою або службовою діяльністю.

Найбільш широкий перелік трудових гарантій передбачений для народних депутатів України. Так, трудовим гарантіям депутатської діяльності народних депутатів України присвячена спеціальна глава 4 Закону «Про статус народного депутата України», яка має назву «Гарантії трудових прав народного депутата України при виконанні депутатських повноважень та після їх припинення» [6].

До цієї групи гарантій належить насамперед зарахування часу роботи народного депутата у Верховній Раді України до стажу державної служби, загального й безперервного стажу роботи, стажу роботи (служби) за спеціальністю, стажу роботи за вислугу років.

Народного депутата, який є військовослужбовцем, поліцейським, атестованим працівником органів Служби безпеки України, органів та установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, інших правоохоронних органів, на строк виконання депутатських повноважень прикомандировують до Верховної Ради України із залишенням на строк виконання депутатських повноважень на службі в зазначених органах та установах. Після закінчення повноважень народного депутата його направляють у розпорядження відповідних органів та установ для подальшого проходження служби на попередній або, за його згодою, на іншій, не нижчій ніж попередня, посаді.

За народним депутатом зберігаються кваліфікаційні категорії, розряди, класні чини на період роботи у Верховній Раді України. Кваліфікаційна атестація проводиться у відповідні строки з врахуванням із них періоду роботи у Верховній Раді України.

Важливою трудовою гарантією є те, що після закінчення строку повноважень народному депутату за особистою заявою про складення ним депутатських повноважень надається попередня робота (посада), а в разі неможливості цього його зараховують до резерву кадрів Головного управління державної служби України. Можливість депутатів зберігати попереднє місце роботи передбачена і в законодавстві деяких зарубіжних країн, але в цьому випадку їхня депутатська винагорода зменшується (наприклад, в Австрії – на 20 %) [11, с. 312].

Окремі трудові гарантії поширюються й на родичів народного депутата. Дружина (чоловік) народного депутата діючого скликання, у разі переїзду останнього на проживання до міста Київ, за бажанням звільняється зі свого місця роботи й повертається на нього в порядку переведення. Державна служба зайнятості першочергово пропонує їм рівноцінну роботу (службу).

Обґрунтованість трудових гарантій для родичів народного депутата України викликає певні сумніви. Насамперед їх не можна назвати власне гарантіями депутатської діяльності, оскільки родичі жодним чином не здійснюють безпосереднього впливу на ефективність реалізації депутатських повноважень. Більше того, суб'єктом цих гарантій виступає не сам депутат, а його родичі (дружина, чоловік), тобто особи, які до функціо-

нування представницьких органів жодного стосунку не мають. На нашу думку, у цьому разі порушуються фундаментальні принципи встановлення депутатських гарантій, насамперед принципи адекватності, домірності й ефективності. Ураховуючи зазначені вище аргументи, убачаємо за доцільне скасувати всі гарантії, передбачені Законом «Про статус народного депутата України», які не стосуються безпосередньо депутатської діяльності. Це не тільки призведе до економії бюджетних коштів, а й сприятиме зміцненню авторитету парламенту для пересічних громадян.

Низка трудових гарантій передбачена й для депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Так, згідно зі ст. 29 Закону України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим», у разі обрання депутата на посаду у Верховній Раді АРК на постійній основі, він у порядку переведення зобов'язаний протягом двох тижнів після обрання звільнитися, а депутата, який є військовослужбовцем, поліцейським, атестованим працівником Служби безпеки України, органів та установ виконання покарань, інших правоохоронних органів, на строк виконання депутатських повноважень прикомандировують до вищого представницького органу АРК із залишенням на службі в зазначених органах та установах. Трудову книжку депутат подає до Секретаріату Верховної Ради АРК.

Депутату, який працює у Верховній Раді АРК на постійній основі, після закінчення строку депутатських повноважень надається попередня робота (посада), а в разі неможливості Кримський республіканський центр зайнятості вирішує питання щодо першочергового працевлаштування, за згодою депутата, на іншому підприємстві, в установі, організації. У разі ліквідації підприємства й неможливості повернення на попередню роботу такому депутату гарантується виплата грошової допомоги в розмірі середньомісячної заробітної плати, яку він одержував у Верховній Раді АРК, протягом шести місяців після звільнення з виборної посади. Кошти на ці цілі передбачаються в бюджеті АРК на відповідний рік.

Депутат Верховної Ради АРК може бути звільнений з ініціативи власника або уповноваженого ним органу від займаної посади, виключений із навчального закладу за умови його попередження в порядку, установленому законом. Про таке попередження відповідний власник або уповноважений ним орган письмово повідомляє не менше ніж за п'ятнадцять днів вищій представницькій організації АРК [4]. Аналогічна гарантія закріплена й щодо депутатів місцевих рад (ч. 3 ст. 33 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад») [5].

Охорона трудових прав депутатів місцевих рад передбачена ст. 33 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад». Так, у разі обрання депутата місцевої ради на виборну посаду в раді, на якій він працює на постійній основі, трудовий договір із ним за попереднім місцем роботи припиняється відповідно до законодавства. Депутат, що перебуває на службі у військових формуваннях чи правоохоронних органах і є обраним на виборну посаду в місцевій раді на постійній основі, прикомандировується до ради із залишенням на цій службі.

Надання попередньої роботи (посади), а за її відсутності – іншої рівноцінної роботи (посади) на тому самому або, за згодою депутата, на іншому підприємстві, в установі, організації, передбачено для депутата місцевої ради, який працював у раді на постійній основі, після закінчення його повноважень. У разі неможливості надання такої роботи (посади) на період працевлаштування за колишнім депутатом місцевої ради до шести місяців зберігається середня заробітна плата, яку він одержував на виборній посаді, за рахунок відповідного місцевого бюджету.

Обов'язок надавати депутатам таку роботу покладено на адміністрацію підприємства, установи, організації, звідки депутат був обраний на цю посаду. У колективних договорах деяких підприємств зафіксований обов'язок профспілкових комітетів брати участь у працевлаштуванні колишніх виборних працівників. Такий порядок працевлаштування дозволяє скоротити до мінімуму перерву в трудовій діяльності осіб, звільнених від виборної роботи у зв'язку з закінченням її строку, колишні посади яких ліквідовані.

Час роботи депутата в місцевій раді на постійній основі зараховується до загального, безперервного та спеціального стажу роботи (служби).

Другу групу економічних гарантій складають матеріально-фінансові гарантії, тобто заходи щодо фінансування видатків, пов'язаних із депутатською діяльністю, та забезпечення цієї діяльності необхідними матеріальними ресурсами. Зокрема, згідно зі ст. 32 Закону «Про статус народного депутата України» витрати органів державної влади та

органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язані з виконанням народним депутатом депутатських повноважень, компенсуються за рахунок коштів Державного бюджету України.

Народному депутату протягом усього строку виконання депутатських повноважень щомісячно надаються кошти для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодовуються витрати, пов'язані з виконанням депутатських повноважень, у розмірі місячної заробітної плати народного депутата, що не підлягають оподаткуванню. Наприклад, розмір цих відшкодувань за 2017 рік склав 252 825 гривень кожному депутату. Обов'язку публічно звітувати про використання цих коштів не передбачено, як і будь-якого іншого обліку витрат депутатів за цією статтею, який би вівся в Апараті Верховної Ради України. При цьому в Німеччині, Бельгії, Фінляндії, Австрії, Нідерландах, Естонії, Литві, Італії, Португалії, Румунії, Хорватії та Польщі фіксована сума на депутатські повноваження складає від 3 до 47 % від розміру місячного окладу [10].

Щомісячний посадовий оклад народному депутату встановлюється Верховною Радою України (ч. 1 ст. 33 Закону «Про статус народного депутата України»). Надбавки до посадового окладу народного депутата здійснюються в розмірі, визначеному для членів Кабінету Міністрів України. До того ж парламентар, який має науковий ступінь або почесне звання, отримує доплату в розмірі, установленому законодавством.

Згідно з Постановою Верховної Ради України «Про фінансове забезпечення діяльності народних депутатів України» від 07.12.2017 № 2240-VIII, посадові оклади народних депутатів України визначаються в прожиткових мінімумах, установлених для працездатних осіб на 1 січня календарного року, і нараховуються із застосуванням коефіцієнтів: Голова Верховної Ради України – 12,0; Перший заступник Голови Верховної Ради України – 11,5; заступник Голови Верховної Ради України – 11,0; голова комітету, голова спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації, голова депутатської фракції (депутатської групи) – 10,5; перший заступник, заступник голови комітету, секретар комітету, перший заступник, заступник голови депутатської фракції (депутатської групи), голова підкомітету комітету – 10,3; член комітету – 10,0 [7]. При цьому відповідно до законів про Державний бюджет України прожитковий мінімум для працездатних осіб із 1 січня 2018 р. був установлений на рівні 1 762 грн, із 1 січня 2019 р. – 1 921 грн [2, 3].

У зарубіжних країнах оплата праці народних обранців визначається по-різному, в одних державах – відповідно до розміру заробітної плати державних службовців (Чехія, Фінляндія, Нова Зеландія, Угорщина, Нідерланди, Данія, Польща), в інших – згідно з міністерськими зарплатами (Японія, Угорщина, Чилі). У прибалтійських країнах розмір заробітної плати парламентарів залежить від середньої по країні й обраховується за допомогою застосування коефіцієнта (в Естонії використовується коефіцієнт 4, у Латвії – 3,2). Таким чином, з одного боку, забезпечується соціальна справедливість, а з іншого – зацікавленість парламентарів у якомога швидшому розвитку вітчизняної економіки.

Як слушно зазначено в юридичній літературі, депутати мають спеціальний статус, що передбачає переваги та обов'язки, необхідні для забезпечення вільного здійснення повноважень і захисту від будь-якого тиску на них, що може підірвати їхню незалежність. Насамперед це стосується зарплати парламентарів, різних допомог, засобів і послуг, пільг, що обґрунтовуються демократичною нормою, яка передбачає, що «кожен, незалежно від особистих статків, повинен мати доступ до парламенту». До того ж депутати, які мають гідний рівень життя, у принципі можуть бути менш схильними до корупції. Усі види додаткового утримання, такі як пенсійні виплати (у деяких країнах) та інші засоби забезпечення (секретарі, помічники, житло, службові автомобілі) додаються до відповідного посадового окладу [13].

Народним депутатам для виконання доручень Верховної Ради України та її органів або для роботи з виборцями за межами міста Київ у період, визначений Верховною Радою України, у розмірах, установлених законодавством, виплачують витрати на від'їждження. Аналогічна гарантія передбачена й для депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Оплата праці депутатів, які працюють на постійній основі у Верховній Раді Автономної Республіки Крим, здійснюється за рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим у порядку, визначеному Урядом України.

Депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим та місцевих рад, як правило, суміщають здійснення депутатської діяльності з виробничою чи службовою діяль-

ністю, а тому заробітну плату за виконання депутатських повноважень не отримують. Проте, відповідно до ч. 2 ст. 27 Закону України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим», у разі здійснення депутатських повноважень у робочий час без відриву від виробничої або службової діяльності, на період проведення засідань Верховної Ради АРК та її органів, а також для здійснення інших повноважень, передбачених Конституцією Автономної Республіки Крим та законами України, депутат звільняється від виконання виробничих або службових обов'язків із відшкодуванням йому середньої заробітної плати за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних із депутатською діяльністю, за рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим. Для депутатів місцевих рад аналогічна норма передбачена ч. 2 ст. 32 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад».

Згідно зі ст. 23 Закону «Про статус народного депутата України» народний депутат має право на транспортне забезпечення, тобто він на території України користується правом позачергового отримання проїзних документів. У витратах на забезпечення діяльності Верховної Ради України передбачено кошти на проїзд народних депутатів усіма видами транспорту. Кошторис Верховної Ради України затверджує ліміт коштів, які щомісяця видають кожному народному депутату для компенсації вартості проїзду територією України. Для вирішення питань, пов'язаних зі здійсненням депутатських повноважень у межах міста Київ, народним депутатам надається автотранспорт Верховної Ради України.

Депутат Верховної Ради Автономної Республіки Крим користується правом безоплатного проїзду всіма видами пасажирського транспорту, крім таксі, у разі пред'явлення депутатського посвідчення, однак тільки на території Автономної Республіки Крим. Під час здійснення депутатських повноважень він також користується правом позачергового одержання проїзних документів на всі види пасажирського транспорту (за винятком міського) Автономної Республіки Крим у разі пред'явлення депутатського посвідчення. Порядок та умови безоплатного проїзду депутата визначаються та забезпечуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим.

Гарантії транспортного забезпечення передбачені й для депутатів місцевих рад. Зокрема, згідно зі ст. 34 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» депутат місцевої ради користується на території відповідної ради правом безоплатного проїзду залізничним, автомобільним і водним транспортом незалежно від форми власності, а також усіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі). У разі якщо вся територія відповідної ради знаходиться в межах населеного пункту, то право безоплатного проїзду депутата місцевої ради поширюється на всю територію населеного пункту.

Зміст соціальних гарантій полягає в якомого повнішому задоволенні матеріальних і побутових потреб депутата, пов'язаних зі здійсненням представницької діяльності. Перш за все соціально-побутові гарантії спрямовані на створення депутату належних умов проживання, сприятливих для депутатської діяльності. Так, згідно зі ст. 35 Закону «Про статус народного депутата України», у витратах на забезпечення діяльності Верховної Ради України передбачаються кошти на оренду житла або винайм готельного номера. Право на отримання таких коштів мають народні депутати, не забезпечені житлом у місті Київ, місце проживання яких, відповідно до реєстрації, знаходиться на відстані понад 30 км від меж міста Київ.

Список народних депутатів, яким видано кошти на оренду житла та винайм готельного номера, підлягає щоквартальній публікації в газеті «Голос України» та щомісячно оприлюднюється на сайті Верховної Ради України. Так, у 2016 р. Голова Верховної Ради та 186 депутатів отримали 29,2 млн грн з державного бюджету для компенсації вартості оренди житла або винайму готельного номера, а у 2017 р. для спікера парламенту та 175 народних обранців ця компенсація склала 32,6 млн грн [1].

Законом України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим» (ст. 33) передбачено, що депутату, який працює у вищому представницькому органі Автономії на постійній основі (а також членам його сім'ї) і не має постійного місця проживання в м. Сімферополь, на період виконання депутатських повноважень надається службове житлове приміщення у м. Сімферополь, а на період до його одержання – окремий номер у готелі в м. Сімферополь. Тим же депутатам, які здійснюють свої повноваження без відриву від виробничої або службової діяльності, на період їхньої участі в пленарних засіданнях Верховної Ради АРК та засіданнях її органів надається окремий номер у готелі м. Сімферополь за рахунок коштів бюджету АРК.

Для депутатів місцевих рад соціально-побутові гарантії не передбачені. Це є цілком

виправданим, оскільки, з одного боку, депутат місцевої ради поєднує виконання депутатських повноважень із виробничою чи службовою діяльністю і тому не потребує службового житла, а з іншого боку – порядок роботи місцевих рад та розміри адміністративно-територіальних одиниць дозволяють депутату щоразу після завершення робочого дня в раді та її органах повертатися до власного житла, не вдаючись до послуг готелю.

Пенсійне забезпечення народних депутатів здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». У разі досягнення встановленого законом пенсійного віку депутату, який працює у Верховній Раді Автономної Республіки Крим на постійній основі, може бути призначена пенсія відповідно до закону. У випадку смерті народного депутата Верховна Рада України, місцеві органи виконавчої влади надають необхідну допомогу в його похованні незалежно від того, депутатом якого скликання він був.

Для забезпечення належного відпочинку народним депутатам надається щорічна оплачувана відпустка в міжсесійний період тривалістю 45 календарних днів. Крім того, парламентарі безкоштовно забезпечуються медичним обслуговуванням.

Аналізуючи динаміку законодавчих змін щодо гарантій депутатської діяльності, слід зазначити, що вітчизняне законодавство поступово позбувається радянської політико-правової традиції широкої регламентації соціально-економічних заходів забезпечення народних обранців. Зокрема, у 2014 р. щодо народних депутатів були скасовані гарантії безкоштовного санаторно-курортного обслуговування, пільгового пенсійного забезпечення, подвійної матеріальної допомоги на оздоровлення, обов'язкового державного страхування за рахунок державного бюджету на суму десятирічного грошового утримання народного депутата, права на першочергове поселення в готелі, на безкоштовне паркування автомобіля, безкоштовне провезення ручного багажу кожним видом транспорту.

Висновки. Підбиваючи підсумки проведеного дослідження, можемо зазначити, що соціально-економічні гарантії депутатської діяльності постійно перебувають у полі зору вітчизняного законодавця, їх перелік уточнюється, а зміст – поглиблюється. На сьогодні вітчизняним законодавством передбачені фактично всі відомі зарубіжному державознавству соціальні й економічні умови забезпечення роботи народних представників. В останні роки відбулася оптимізація й раціоналізація системи соціальних, побутових, фінансових гарантій депутатської діяльності, ліквідація тих із них, які суперечили принципу рівноправності, не сприяли підвищенню ефективності реалізації депутатських повноважень, а були зайвим тягарем для відповідних бюджетів. На сьогодні актуальною залишається проблема забезпечення відкритості й належного контролю в питаннях матеріально-фінансового забезпечення депутатського корпусу.

Список використаних джерел

1. Комендантова Н. Парубій і 175 нардепів отримали за рік майже 33 млн грн компенсації за оренду житла. URL: <https://ukranews.com/ua/news/539982-parubiy-i-175-nardepiv-otrymaly-za-rik-mayzhe-33-mln-grn-kompensacii-za-orendu-zhytla>.
2. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 № 2246-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 2. Стор. 11. Ст. 48.
3. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23.11.2018 № 2629-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 98. Стор. 67. Ст. 3221.
4. Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим: Закон України від 22.12.2006 № 533-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 14. Ст. 168.
5. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 № 93-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 40. Ст. 290.
6. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 3. Ст. 17.
7. Про фінансове забезпечення діяльності народних депутатів України: Постанова Верховної Ради України від 07.12.2017 № 2240-VIII. *Офіційний вісник України*. 2017. № 100. Стор. 22. Ст. 3055.
8. Радченко О. І. Статус народного депутата України: проблеми теорії і правового регулювання: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Харків: НУВС, 2005. 195 с.
9. Савенков Н. Т. Депутат районного, городского Совета. Москва: Юрид. лит., 1974. 112 с.
10. Семілетко Т., Хаврат М. Бюджетні компенсації депутатам: огляд закордонного досвіду та пропозиції для українського парламенту (аналітична записка). URL: <https://cedem.org.ua/analytics/byudzhetni-kompensatsiyi-deputatam/>
11. Чиркин В. Е. Конституционное право зарубежных стран: учебник. Москва: Юристь, 1997. 568 с.

12. Ярмагов А. Я. Гарантии депутатской деятельности. Москва: Юрид. лит., 1978. 54 с.
13. The Parliamentary Mandate. A Global Comparative Study, Inter-Parliamentary Union, 2000 (Парламентський мандат. Світове порівняльне дослідження, Міжпарламентський Союз, 2000 р.). URL: http://www.ipu.org/PDF/publications/mandate_e.pdf

Надійшла до редакції 14.12.2020

References

1. Komendantova, N. Parubiy and 175 people's deputies received almost UAH 33 million in compensation for rent during the year. Available from: <https://ukranews.com/ua/news/539982-parubiy-i-175-nardepiv-otrymaly-za-rik-mayzhe-33-mln-grn-kompensacii-za-orendu-zhytla> [in Ukr.].
2. Law of Ukraine "On the State Budget of Ukraine for 2018" № 2246-VIII (2017, December 07). *Ofitsiyyny visnyk Ukrainy*, 2, 11, 48 [in Ukr.].
3. Law of Ukraine "On the State Budget of Ukraine for 2019" № 2629-VIII (2018, November 23). *Ofitsiyyny visnyk Ukrainy*, 98, 67, 3221 [in Ukr.].
4. Law of Ukraine "On the status of a deputy of the Verkhovna Rada of the Autonomous Republic of Crimea" № 533-V (2006, December 22). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 40, 290 [in Ukr.].
5. Law of Ukraine "On the status of deputies of local councils" № 93-IV (2002, July 11). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 40, 290 [in Ukr.].
6. Law of Ukraine "On the Status of the People's Deputy of Ukraine" № 2790-XII (1992, November 17). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 3, 17 [in Ukr.].
7. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "On Financial Support of the Activities of People's Deputies of Ukraine" № 2240-VIII (2017, December 7). *Ofitsiyyny visnyk Ukrainy*, 100, 22, 3055 [in Ukr.].
8. Radchenko, O. I. (2005). Status of the People's Deputy of Ukraine: problems of theory and legal regulation. Candidate's thesis. Kharkiv: KhNUVS [in Ukr.].
9. Savenkov, N. T. (1974). Member of the district, city council. Moscow: Yuridicheskaya literatura [in Russ.].
10. Semiletko, T., Havrat, M. (2018). Budget compensations to deputies: review of foreign experience and proposals for the Ukrainian parliament (analytical note). Available from: <https://cedem.org.ua/analytics/byudzhetni-kompensatsiyi-deputatam/> [in Ukr.].
11. Chirkin, V. E. (1997). Constitutional law of foreign countries: textbook. Moscow: Yurist [In Russ.].
12. Yarmatov, A. Ya. (1978). Guarantees of deputy activities. Moscow: Yuridicheskaya literatura [in Russ.].
13. The Parliamentary Mandate (2000). A Global Comparative Study, Inter-Parliamentary Union. Available from: http://www.ipu.org/PDF/publications/mandate_e.pdf [in Eng.].

SUMMARY

Maksym A. Sych. Socio-economic guarantees of deputy activity in Ukraine. The article is devoted to the disclosure of issues of legal regulation and the prospects for improving the system of socio-economic guarantees of deputy activity in Ukraine.

As a result of the study, it has been substantiated that economic and social guarantees for ensuring the activities of the people's representatives are closely related to each other and act as a certain integrity. Economic guarantees, among which labor and material and financial guarantees stand out, are to ensure proper economic conditions for the activity of the deputy corps. The content of social guarantees is to meet the material and everyday needs of the deputy associated with the implementation of the representative mandate. Social guarantees are aimed at creating living conditions, recreation, medical care, social security for the deputy.

It has been proved that domestic legislation is gradually getting rid of the Soviet political and legal tradition of broad regulation of socio-economic measures to ensure the people's representatives, since in recent years they have been optimized and rationalized, the elimination of those that contradicted the principle of equality and were a burden for the respective budgets.

Today, domestic legislation provides virtually all known to foreign political science social and economic conditions for the work of MPs. In recent years, the system of social, household and financial guarantees of deputies' activities has been optimized and rationalized, and those that contradict the principle of equality have not been eliminated, did not increase the efficiency of deputies' powers, and were an unnecessary burden on the respective budgets. Today the problem of ensuring openness and proper control over the issues of material and financial support of the deputy corps remains relevant.

Keywords: deputy, guarantees, privileges, guarantees of deputy activity, socio-economic guarantees.